

POSTANOWIENIE

Dnia 10 stycznia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z wniosku K. Z., Stowarzyszenia E. Oddział w W.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W.
z udziałem zainteresowanych: K. Z. i Stowarzyszenia E. Oddział w W.
o ubezpieczenie społeczne,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 10 stycznia 2017 r.,
skargi kasacyjnej Stowarzyszenia E. Oddział w W. od wyroku Sądu Apelacyjnego w
[...]
z dnia 25 marca 2015 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 25 marca 2015 r., sygn. akt III AUa [...], Sąd Apelacyjny w
[...] – w sprawie z wniosku K. Z., Stowarzyszenia E. Oddziału w W. przeciwko
Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w W., przy udziale
zainteresowanych K. Z. i Stowarzyszenia E. Oddział w W., oddalił apelację
Stowarzyszenia E. od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w W. z dnia 11 czerwca 2014 r., sygn. akt VIII U [...], oddalającego
odwołanie K. Z. i Stowarzyszenia E. w W. od decyzji organu rentowego z dnia 1
lutego 2013 r., stwierdzającej, że K. Z., jako osoba wykonująca pracę na podstawie
umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się
przepisy dotyczące zlecenia u płatnika składek Stowarzyszenie E. Oddział w W.

podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu w okresach wskazanych w tej decyzji.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego Stowarzyszenie E. Oddział w W. zaskarżyło skargą kasacyjną. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania wskazano, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne: „czy składy osobowe członków komisji egzaminacyjnych powołanych aktem powołania przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki na podstawie art. 54 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz. U. z 2006r., Nr 89, poz. 525 ze zm.) oraz § 12 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 kwietnia 2003 r. (Dz.U. z 2003r., Nr 89 ze zm.) podlegają obowiązkowi ubezpieczenia społecznego i ubezpieczenia zdrowotnego?”; „czy katalog tytułów podlegania ubezpieczeniom społecznym określony przez ustawodawcę przywołanym przepisem art. 6 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych ma charakter zamknięty, a jeżeli tak, to czy akt powołania jest tytułem objętym tym katalogiem”. Ponadto – w ocenie autorki skargi – występuje potrzeba wykładni przepisów prawa, które wywołują rozbieżności w orzecznictwie sądów w kwestii dotyczącej ustalenia „czy przeprowadzenie cyklu wykładów, jako czynności powtarzalnych, może być wykonywane na podstawie umowy o dzieło oraz czy możliwe jest uznanie takich wykładów za utwór w myśl art. 1 ust. 1 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych”.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o: 1. wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, z ostrożności procesowej o: 2. oddalenie skargi kasacyjnej, oraz o: 3. zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

W odpowiedzi nie zawarto odrębnego wniosku o koszty postępowania w zakresie trybu tzw. „przedsądu” (art. 398⁹ k.p.c.).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna wnioskodawcy nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących

poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego lub uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno zatem nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero bowiem wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, s. 51). Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy po pierwsze - przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienie z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468) oraz po drugie - jego wyjaśnienie ma znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy w ustalonym stanie faktycznym (por. postanowienie z dnia 27 stycznia 2009 r., II PK 248/09, LEX nr 736732). Z kolei odwołanie się do przesłanki potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości (ze wskazaniem, na czym te poważne wątpliwości polegają), nie doczekał się wykładni, bądź że jego niejednolita

wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151 i z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, niepublikowane). Nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa, jeżeli Sąd Najwyższy wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu. Ponadto rozstrzygnięcie wątpliwości interpretacyjnych nie może się sprowadzać do odpowiedzi na zarzuty skarżącego skierowane pod adresem zaskarżonego orzeczenia, ani też do odpowiedzi na wątpliwości skarżącego, które można wyjaśnić za pomocą obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze prostego zastosowania przepisów (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP-wkładka 2003 nr 13, poz. 5).

Kwestie przedstawiane w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania były już przedmiotem analiz interpretacyjnych orzecznictwa Sądu Najwyższego. Podobne stanowisko w analogicznej sprawie zajął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11 sierpnia 2016 r., II UK 316/15, oddalając skargę kasacyjną Stowarzyszenia E. Oddziału z siedzibą w W. – przyjmując, że w rozpoznawanej sprawie nie można mówić o rezultacie ucieleśnionym w jakiegokolwiek postaci. Egzamin ma charakter ustny, przeprowadza go zespół egzaminacyjny złożony z co najmniej trzech osób wyznaczonych przez Przewodniczącego Komisji, a Komisja ustala szczegółową tematykę egzaminu. W skład komisji wchodzi - obok przewodniczącego i jego zastępcy - członkowie i sekretarz (§ 8 ust. 2, 3 i 4 rozporządzenia MGPIPS). Skarżący nie wykazał, aby przeprowadzenie egzaminu miało charakter twórczy, uzależniony od osoby autora. Realizacja umowy polegała na starannym działaniu wykonawcy umowy, który wraz z członkami zespołu miał dokonać sprawdzenia wiedzy kandydatów, ubiegających się o świadectwo kwalifikacyjne. Elementy osobistego wykonania umowy i odpłatność są charakterystyczne dla umowy o świadczenie usług. Takie też stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 28 sierpnia 2014 r., II UK 12/14 (niepublikowany). Członkowie komisji przeprowadzającej egzamin kwalifikacyjny byli powoływani do jej składu przez Prezesa URE (art. 54 ust. 3 pkt 1 ustawy - Prawo energetyczne). Powołanie takie nie rozstrzyga o podstawie ubezpieczeń

społecznych członka komisji (nie stanowi to w ogóle jej przedmiotu). Zatem o podstawie ubezpieczeń społecznych członka komisji egzaminacyjnej decyduje umowa, którą z nim zawiera np. stowarzyszenie naukowo-techniczne, przy którym działa komisja kwalifikacyjna (§ 12 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 powołanego wyżej rozporządzenia MGPIPS). Nie sposób też nie zauważyć, że przykład odmiennej interpretacji powołanych wyżej przepisów (na który powołują się wnioskodawcy), prezentowany przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G., oparty został na założeniu, że wynagrodzenie członkom komisji kwalifikacyjnych wypłacane jest przez Prezesa URE (skoro brak w niej jakiegokolwiek wzmianki o umowie cywilnoprawnej zawartej między Stowarzyszeniem a członkiem komisji), tymczasem w niniejszej sprawie takich ustaleń nie poczyniono. Co więcej, nie było sporu co do tego, że wynagrodzenie K. J. wypłacane było przez zamawiającego (płatnika), a zatem przez stronę spornej umowy, było więc wynagrodzeniem z tytułu tej umowy, a nie wynagrodzeniem z tytułu powołania do składu komisji egzaminacyjnej przez Prezesa URE.

Autorka skargi nie wykazała także przyczyny przyjęcia skargi z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. W powołanym w skardze kasacyjnej wyroku Sądu Najwyższego z dnia 27 sierpnia 2013 r., II UK 26/13, stwierdzono, że działania polegające na wygłoszeniu cyklu wykładów na konkretny temat, mających cechy wykładu monograficznego w znaczeniu kursu - cyklu wykładów traktujących o jednym konkretnym zagadnieniu, mających na celu dokładne i szczegółowe przedstawienie określonej problematyki lub wyczerpanie zagadnienia ujętego w tytule, który ma cechy utworu w pojęciu art. 1 ust. 1 prawa autorskiego, nie jest objęte obowiązkiem ubezpieczenia społecznego. Również za możliwością kwalifikowania (pod określonymi warunkami) umów o przeprowadzenie wykładów (cyklu wykładów) jako umów o dzieło (w tym dzieło autorskie) wypowiedział się Sąd Najwyższy w wyrokach z dnia 28 sierpnia 2014 r., II UK 12/14 (LEX nr 1521243); z dnia 6 sierpnia 2014 r., II UK 566/13 (LEX nr 1500668); z dnia 20 lipca 2014 r., II UK 454/13 (LEX nr 1495840); z dnia 4 lipca 2014 r., II UK 548/13 (LEX nr 1496287); z dnia 4 lipca 2014 r., II UK 420/13 (LEX nr 1480060); z dnia 4 lipca 2014 r., II UK 561/13 (LEX nr 1504566); z dnia 4 czerwca 2014 r., I UK 543/13 (LEX nr 1495940); z dnia 3 października 2013 r., II UK 103/13 (OSNP 2014 nr 9, poz. 13). Wyroki te

zapadły w stanach faktycznym, w którym przedmiotem umów było opracowania koncepcji i przeprowadzenie cyklu wykładów dotyczących wybranych przedmiotów nauczania i wynika z nich jednolite stanowisko Sądu Najwyższego co do możliwości kwalifikacji umów „o przeprowadzenie wykładów” jako umów o dzieło.

Z kolei postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 października 2013 r., II UK 235/13 (wskazane w uzasadnieniu wniosku) zapadło na podstawie innego stanu faktycznego, zgodnie z którym zakres obowiązków zainteresowanej obejmował wykonywanie szeregu powtarzalnych, technicznych czynności (poszukiwanie kontrahentów), zainteresowana nie ponosiła odpowiedzialności za wady swoich działań, zainteresowana otrzymała wynagrodzenie w wysokości określonej w umowach przed ich wykonaniem (osiągnięciem wymiernego rezultatu w postaci znalezienia kontrahenta), przedmiotem spornych umów nie był określony rezultat, ale były nim czynności, które przy zachowaniu należytej staranności mają do niego prowadzić. Stanowisko wyrażone przez Sąd Najwyższy w cytowanym postanowieniu odnosiło się do powyżej przedstawionych ustaleń faktycznych sprawy.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c.